

การจัดการศึกษาฐานชุมชน

การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ไม่จำกัดสถานที่หรือเวลา หากเรามีความสนใจใฝ่เรียนรู้ก็สามารถหาความรู้ได้จากทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวเรา นอกจากครอบครัว โรงเรียน สถาบันการศึกษา ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาโดยตรงแล้ว ชุมชนก็เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ในวันนี้จึงนำคำอธิบาย การจัดการศึกษาฐานชุมชน หรือการจัดการศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (community-based education management) ซึ่งคณะกรรมการจัดทำแผนบูรณาการศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย สำนักงานราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายไว้มาเสนอ

การจัดการศึกษาฐานชุมชนหรือการจัดการศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (community-based education management) หรือเรียกโดยย่อว่า ซีบีอีเอ็ม (CBEM) หมายถึง การจัดการศึกษาทางเลือกที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งฐานรากที่เป็นของชุมชนทั้งทางด้านครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การศึกษา และความเป็นพลเมือง เป็นการศึกษานอกห้องเรียนที่ภาคประชาชนมีส่วนร่วม โดยใช้ชีวิตเป็นตัวตั้งและเรียนรู้จากปฏิบัติ เพื่อสุขภาพะทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคม เป็นการจัดการศึกษาแบบบูรณาการที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐและท้องถิ่น ชุมชนช่วยกัน ทำให้การศึกษาเป็นกลไกปลูกฝังคุณค่าและชีวิตที่ดีงาม

แนวคิดในการจัดการศึกษาฐานชุมชนประกอบด้วย ๑. เป็นแบบการศึกษาทางเลือกของภาคประชาชน ๒. ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ได้ บนหลักการศึกษเพื่อมวลชนและมวลชนเพื่อการศึกษา ๓. เป็นการศึกษาที่เอาชีวิตเป็นตัวตั้งแทน การวิชาเป็นตัวตั้ง ๔. เป็นการศึกษาที่สามารถรองรับผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ประสงค์เข้ารับการศึกษาในระบบ แต่สามารถศึกษาต่อด้วยการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐและการยอมรับจากสังคม

๕. เป็นการเพิ่มความสำคัญของเอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่น สถาบันศาสนาและสถาบันสังคมอื่น ๆ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว ต้องหันมาให้ความสำคัญ แก่เยาวชนและบุตรหลาน โดยร่วมกันปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม มารยาท ประเพณี และวัฒนธรรมภายในครอบครัว และชุมชน โดยรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญในการเสริมสร้างครอบครัวเข้มแข็งเป็นรากฐานของสังคม และ ๖. เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ กระบวนการชุมชนคือหัวใจของการพัฒนา แผนการพัฒนาของชุมชนเป็นแผนอย่างบูรณาการ เพราะเชื่อว่าการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติจะนำไปสู่ชีวิตและการอยู่ร่วมกันที่ดี เป็นการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด ไม่ใช่การท่องวิชาการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติทำให้ชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม พัฒนาอย่างบูรณาการ.

จินตารัตน์ โพธิ์นอก